

de voornamen van beide ouders mee: **Adam Alidus**. Mijn grootvader, *Johan Hendrik Matthijs*, geb. 11 apr. 1865 te Groningen, werd vreemd genoeg altijd met zijn tweede voornaam aangesproken: iedereen kende hem als *Hendrik Matthijs*. Op verjaardagskaarten door zijn broers aan hem verstuurd stond op de adreszijde ‘*H. Matthijs, Kleine Huisjes, Kloosterburen*’. *Johan Hendrik Matthijs* was een zoon van **Adam Matthijs** en *Henderkien Gaasendam*. *Adam* was postbode en kleermaker te Groningen. Hij was eerder gehuwd geweest met *Metje de Graaff*. Uit dat huwelijk werden twee kinderen geboren. Het oudste kind, *Annechien* werd in de burgerlijke stand ingeschreven als *Annechien Matthijs*. Zoon *Jan*, die twee jaar later werd geboren, werd ingeschreven als *Jan de Graaff Matthijs*, en kreeg dus ook de naam van zijn moeder mee. Door zijn vroegtijdig overlijden verdween deze dubbele naam weer. De vader van *Adam Matthijs* kwam uit Duitsland onder de naam *Johann Heinrich Matheisz*, maar huwde te Groningen op 30 aug. 1812 als *Johan Hendrik Matthijs* met *Annechien Hommes*, dochter van *Homme Heines*, schipper te Veendam. Het zal de bedoeling zijn geweest om hun oudste zoon te noemen naar *Annechiena*'s vader. Maar waarschijnlijk door *Johan Hendriks* slechte Nederlandse uitspraak werd het kind ingeschreven als *Omme Matthijs*.

Johann Heinrich Matheisz was een zoon van **Johann Adam Matheisz** en *Anna Margaretha Rauschin*, wonend te Utzhausen in het graafschap Schlitz. Hier vinden we de naam voor het eerst in de familie. Oorspronkelijk stamt hij uit de familie *Funck* te Utzhausen. Een oud verhaal zegt echter dat de Heer Adam wel degelijk gebakken heeft uit Groninger klei. Toen Hij hem gefatsoeneerd had, blies Hij op hem en toen hij tot leven was gekomen, die Groninger Adam, en verbaasd keek naar de schoonheid van het land met de veelsoortige gewassen, sprak de Heer: ‘Dit is nou aal dient, Oadam’. Waarop Adam zonder aarzeling antwoordde: ‘Goa van mien laand òf.’

A.A. Matthijs (1935) publiceert sinds 1980 in Groninga.

Redmer Hans Alma

In de laatste vijftig jaar, toen het vernoemen naar familieleden steeds meer in onbruik geraakt is, zijn vele kinderen geboren die hun voornaam dankten aan boeken: populaire romanfiguren of helden uit kinderliteratuur. Heel wat prozaïscher is het boek dat aan de wieg van mijn vernoeming stond: in 1961 verscheen het boek *Land en volk van Humsterland* van J. Bierma, waarin melding wordt gemaakt van de ridder **Redmer Alma** of *Her Alma* die omstreeks 1500 de Heralmborg te Saaksum bewoonde. Mijn oom *Bette Alma* schijnt achterhaald te hebben dat het hier om een verre voorouder handelde. Er werd een passend familiewapen uit Rietstap gehaald dat een ereplek aan de muur kreeg. Toen in de zomer van 1963 zowel mijn moeder als een tante in verwachting waren, was een passende naam voorhanden: zowel mijn ouders als mijn oom en tante vonden dat hun kind een *Redmer* moest worden. Een scheuring binnen de familie dreigde, omdat sommigen vonden dat mijn vader en anderen dat mijn oom

voorrang had. Mijn ouders wonnen, omdat hun kind als eerste geboren werd. Ik kreeg mijn de voornamen *Redmer Hans* en na verloop van tijd werden de geschillen bijgelegd. Mijn nichtje werd een aantal maanden later geboren en was bovendien een meisje. Zij kreeg overigens de voornaam *Babette*, een variatie op *Bette*, de meest voorkomende naam in mijn familie: mijn zoon is de zevende *Bette Alma*, of achtste als ik mijn nicht *Babette Alma* meetel.

Elf jaar later begon ik zelf met familieonderzoek. Aanleiding was niet mijn voornaam, zoals men zou kunnen denken, maar het feit dat een voormalige buurjongen een logeeradres nodig had om een aantal dagen in het archief door te kunnen brengen. In ruil voor logies en ontbijt nam hij mij mee naar het archief en leerde mij de beginselen van de genealogie. Vervolgens begon ik zelf met kwartierstaatonderzoek, waarbij de afstamming van *Redmer Alma* natuurlijk ook onderwerp van onderzoek was. De ridder *Redmer Alma* († 1503) bleek inderdaad te hebben bestaan, maar hij liet alleen dochters na. Wel zijn er vele nazaten, vooral door het huwelijk van zijn dochter *Rixte* met *Eiso Jarges*, waaruit het in 1846 uitgestorven geslacht *Jarges* stamde. *Rixte* en *Eiso* kregen een zoon *Redmer Jarges* (ca. 1511-1547), die volgens het *Stamboek van den Frieschen adel* ook wel *Redmer Alma* werd genoemd. Na zijn kinderloze overlijden hertrouwde zijn weduwe, *Alijt Eelts*, met *Hugo Coninck* en zij noemde hun zoon naar haar eerste man *Redmer Coninck*. Voor zover bekend heeft de voornaam *Redmer* verder geen navolging in deze families gekregen. Tussen het parenteel van *Redmer Alma* en mijn kwartierstaat bestaat, voor zover ik tot nu toe heb kunnen nagaan, geen verbinding, zodat ik de kans klein acht dat ik alsnog van hem blijk af te stammen. Hoewel ik vermoedelijk dus geen druppel bloed aan mijn illustere naamgenoot ontleen, ben ik wellicht de enige wiens voornaam op hem terug te voeren is. Dat juist ik — mijn broers en zussen zijn aanzienlijk minder gunstig met voornamen bedeed — mij vooral met de Ommelander adel bezig ben gaan houden en zodoende in middeleeuwse bronnen regelmatig op mijn eigen naam stuit, is puur toeval.

Mijn tweede naam, *Hans*, had een praktische achtergrond: mijn ouders waren zich ervan bewust dat zij mij met een moeilijke naam opzadelde — ik ben dan ook gewend mijn naam twee keer te zeggen en vervolgens te moeten spellen en brieven aan ‘mevrouw A. Redmer’ heb ik dikwijls ontvangen. Mijn tweede naam moest dat in eenvoud compenseren; mocht ik met *Redmer* gepest worden, dan kon ik mij altijd nog *Hans* noemen. Ik kan mij overigens niet herinneren ooit met mijn eerste voornaam geplaagd te zijn en heb er nooit maar een moment aan gedacht om mijn roepnaam in te ruilen.

Nu was *Hans* een van de populairste jongensnamen in de vijftiger en zestiger jaren, maar wat mij onderscheidde van mijn naam- en generatiegenoten, is dat ik met die naam wel degelijk vernoemd was en wel naar een vrouw. Ik dank mijn naam namelijk aan tante *Hans*, een vriendin van mijn moeder, die bij de burgerlijke stand bekendstaat als **Henderika Anna Kalk** (1933). Haar familie stamt uit Hoogezand; ook mijn tweede voornaam is dus van goed Groninger oorsprong.

Tot zover mijn vernoeming zoals mijn ouders die destijds bedoeld hadden. Voor mijn beide voornamen heb ik echter verantwoorde alternatieven. Zo bevinden zich in mijn

kwartierstaat wel degelijk *Redmers*, ook al zijn het geen ridders. De betovergrootvader van mijn Friese overgrootvader was *Redmer Roels* (1731-1795), horlogemaker te Sneek, en zijn grootvader was weer een *Redmer Roelofs*, zoon van de in 1675 te Oudega gehuwde *Roel Redmers*. Van deze *Redmers* stammen in mannelijke lijn de families *Radsma* en *Feltman*. Toevallig stammen verschillende kennissen van *Redmer Roels* af — of eigenlijk niet zo toevallig, want na eerste kennismaking krijg ik vaak van mensen te horen welke *Redmers* zij kennen of in hun familie hebben. In zo'n gesprek wordt natuurlijk eerder de aandacht gevestigd op een gemeenschappelijke voorouder *Redmer Roels* dan op een *Jan Pieters*. Hoe het ook zij, als mijn ouders het geweten hadden, hadden zij mij ook naar een échte voorvader kunnen vernoemen.

Ook voor mijn tweede voornaam is een genealogisch interessante verklaring waarvan mijn ouders zich in 1963 niet bewust waren. Mijn vader, *Jannes Klaas Alma*, had vele namen. In zijn familie hadden velen een bijnaam; zo werd zijn broer *Bette* 'Loet' genoemd (niemand weet meer waarom) en mijn vader stond binnen de familie bekend onder de bijnaam 'Plug' (omdat hij als baby zo'n 'klein plugje' was). Hijzelf noemde zichzelf als dreumes 'Nan', als tiener een enkele keer 'Hans' en sinds de vijftiger jaren 'Han'. De genealoog voelt het al aankomen: als *Redmer* zoon van *Han Alma* voer ik met *Redmer Hans Alma* in feite een keurig verantwoord patroniem. Sinds ik dat ontdekte, had ik meer vrede met mijn tamelijk saaie tweede voornaam en ook mijn vader vond het jammer dat hij dat niet zelf bedacht had.

Mijn vader voerde overigens op zijn beurt eveneens onbewust een patroniem. Zijn oudere broertje *Jannes Alma* was maar negen dagen oud toen hij overleed. Toen vervolgens mijn vader geboren werd, werd hij naar goed gebruik wederom een *Jannes*, maar mijn grootouders wilden de herinnering aan hun overleden zoontje niet geheel uitwissen en voegden daarom ter onderscheid bij de tweede *Jannes* zijn vaders naam *Klaas* als tweede voornaam toe. Omdat die naam op een -s eindigt, kent de tweede naamval dezelfde vorm en kan men mijn vaders naam *Jannes Klaas Alma* ook als patroniem opvatten: als *Jannes*, zoon van *Klaas Alma*.

Zo blijkt maar, hoe rekbaar de redengeving bij vernoeming is. Met enige creativiteit kan een genealoog een alternatieve motivatie zoeken — die zijn ouders bereid zijn met terugwerkende kracht de hunne te maken.

R.H. Alma (1963) publiceert sinds 1982 in Groninga.

Frederik Jan Ebbens

De voornaam *Frederik* is volgens de naslagwerken op het gebied van naamkunde een zogeheten tweestammige Germaanse naam. Bij dit soort namen duiden de beide naamstammen van oudsher op karaktereigenschappen die veelal betrekking hadden op moed en strijd. Later zijn de stammen losgekoppeld en in allerhande combinaties samen gevoegd wat bij sommige namen een zinvolle combinatie oplevert, bij andere niet. Het eerste bestanddeel van de naam *Frederik* is afgeleid van het woord *vrede* dat